ಹರೇ ಶ್ರೀನಿವಾಸ,

ಶ್ರೀಗೋಪಾಲದಾಸರ ಒಂದು ಉಗಾಭೋಗವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸೋಣ :

ಹರಿಯಬೇಕು ಹರಿಯನು ಐದುವದಕ್ಕೆ
ಹರಿಯಬೇಕು ಬಹುಜನ್ಮದಘಗಳೆಲ್ಲ
ಹರಿಯಬೇಕಜ್ಞಾನ ಶ್ರುತಿಗೆ ಸಮ್ಮತವಾಗಿ
ಹರಿಯಬೇಕು ಮನ ಹರಿಯಲ್ಲೆ ಆವಾಗ
ಹರಿಯನ್ನೆ ನೆನೆದವರ ಸಂಸಾರಮೂಲ
ಹರಿಯಬಲ್ಲನು ಕಾಣೊ ಹದನವರಿತು ಇನ್ನು
ಹರಿಯನ್ನೆ ಕಾಣದೆ ಸಂಸಾರಾಂಬುಧಿ
ಹರಿಯೊಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಹರಿದಾಡುತಿಪ್ಪರ
ಹರಿಯು ನೋಡವರ ಕಂಡು ಸಾಧನಮಾರ್ಗ
ಹರಿಯ ತೋರಿ ತನ್ನರಿವಂತೆ ಮಾಳ್ಪನು
ಹರಿಯವತಾರ **ಗೋಪಾಲವಿಠಲನು**
ಹರಿಯೇ ಹೇ ದೊರೆಯೇ ನಾನೆಂದು ಮರೆಯೆ.

ಅರ್ಥ: ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸಾಧಕ ಜೀವನು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವ ಹಂಬಲದಿಂದ ಮುಂದುವರೆದಾಗ, ಶ್ರೀಹರಿಯ ಕರುಣವು ಹೇಗೆ ಅರಿಯಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಶಿಷ್ಟರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಯದ್ಯಪಿ ತೇನ ವಿನಾ ತೃಣಮಪಿ ಚಲತಿ...ಎಂಬುದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ, ಆದರೂ ಅದರ ವಿಸ್ತಾರದ ಹರವು ತಿಳಿಯುವದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಜೀವಿಯ ನಿತ್ಯ ಅನುಷ್ಠಾನ ಹಾಗೂ ಆಚರಣೆಯ ಮೂಲಕ ಎಂಬುದು ನಾವು ಅರಿಯಬೇಕು.
ಹೇಗೆಂದರೆ, ಅನುಷ್ಠಾನವು ಸದ್ವಿಚಾರವನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತದೆ ಹಾಗೆಯೆ ಸದ್ವಿಚಾರ ವಿಶೇಷ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಹಾದಿಯಾಗಿದೆ, ಜ್ಞಾನದ ಹಾದಿಯಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಕರುಣೆಯ ಅನುಗ್ರಹ–ಇದರಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯೋಗ್ಯದ ಅರ್ಹತೆ ಬರುವುದು.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಪದ್ಯವನ್ನು ನೋಡೋಣ:

ಹರಿಯಬೇಕು ಹರಿಯನು ಐದುವದಕ್ಕೆ = ಐದುವದಕ್ಕೆ ಎಂದರೆ ಹೊಂದುವದಕ್ಕೆ,–– ಹರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕು ಎಂದರೆ ಮೊದಲು ಹರಿಯ ಬಗೆಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಹಾಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದರೆ ಮನವನ್ನು ಹರಿಯಕಡೆಯೆ ಹರಿಯಲು(ಹರಿಯ ಕಡೆಗೆ) ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು.
ಮನಸ್ಸು ಸುಲಭವಾಗಿ ಹರಿಯತ್ತ ನಿಲ್ಲುವದಿಲ್ಲ ಅದಕ್ಕೆ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಪ್ರಯತ್ನವೂ ಬೇಕು, ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೆ "ಹರಿ ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡೋ ನಿರಂತರ.." ಎಂದು ದಾಸರು ಆದೇಶಿಸಿರುವರು.

ಹರಿಯಬೇಕು ಬಹುಜನ್ಮದಘಗಳೆಲ್ಲ = ಅಘಗಳ = ಪಾಪಗಳನ್ನು, ಅನೇಕ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಪಾಪಗಳು ಹರಿಯಬೇಕು(ನಿಶ್ಶೇಷವಾಗಿ ತೊಲಗಬೇಕು) ಆಗಲೆ ಮುಕ್ತಿಯೋಗ್ಯನೆನಿಸುವನು.

ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ನಿರ್ದೋಷಾನಂದ ಪೂರ್ಣವೆಂದು(ಸತ್, ಚಿತ್ ಆನಂದ) ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಿದರೆ ನಮ್ಮ ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನಮ್ಮನ್ನೂ ಸಹ ಪಾಪರಹಿತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವನು.

ಹರಿಯಬೇಕಜ್ಞಾನ ಶ್ರುತಿಗೆ ಸಮ್ಮತವಾಗಿ = ಸರಿಯಾದ ಜ್ಞಾನ ಬಂದಿತೆಂದರೆ ಅದರ ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖ ಅಜ್ಞಾನ ನಿವೃತ್ತಿ. ಹೀಗಾಗಿ ದಾಸರೆನ್ನುತ್ತಾರೆ ನಮ್ಮ ಜ್ಞಾನವು ಶ್ರುತಿಗೆ ಸಮ್ಮತವಾಗಿರಬೇಕು. ಈ ಒಂದು ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಮತದ ಚಿಂತನ-ಮಂಥನ ನಡೆದುಹೋಗುತ್ತದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ, ನಮ್ಮ ಜ್ಞಾನ ಶ್ರುತಿಗೆ ಸಮ್ಮತವಾಗಿ ಇರಬೇಕು, ಇದು ಕೇವಲ ಆಚಾರ್ಯ ಮಧ್ವಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಲಭ್ಯ.
ಆಚಾರ್ಯ ಮಧ್ವರ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಜ್ಞಾನ ಗಳಿಸಬೇಕೆಂದರೆ ಗುರುಗಳನುಗ್ರಹದಿಂದ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.
ಅದಕ್ಕೆ ಇತರ ಮತಗಳ ವಿಮರ್ಶೆಯೂ ಕೂಡ ಅಗತ್ಯ. ಏಕೆಂದರೆ ಯಾವುದು ಸರಿ ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಬೇಕೆಂದರೆ, ಯಾವುದು ತಪ್ಪು ಎಂಬ ಸರಿಯಾದ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇರಲೇಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹರಿಯಬೇಕು(ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗಬೇಕು) ಅಜ್ಞಾನ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವರು.

ಹರಿಯಬೇಕು ಮನ ಹರಿಯಲ್ಲೆ ಆವಾಗ = ಅಜ್ಞಾನ ನಾಶವಾದಾಗ ಮನಸ್ಸು ಪ್ರಶಾಂತವಾಗಿ ಹರಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಸರಿಯಾದ ಮಹಾತ್ಮ್ಯಜ್ಞಾನ ಹುಟ್ಟುವದು. ಆಗ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಹರಿಯಲ್ಲಿ(ಶ್ರೀಹರಿಯಲ್ಲೆ) ಹರಿಯುವದು(ಹರಿಯ ಗುಣ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುವದು).

ಹರಿಯನ್ನೆ ನೆನೆದವರ ಸಂಸಾರಮೂಲ = ಹರಿಯನ್ನೆ(ಹರಿ ಸರ್ವೋತ್ತಮವನ್ನೆ) ನಂಬಿ ನೆನೆದರೆ(ಮನಸ್ಸು ಅಲ್ಲಿಯೆ ರತಿಗೊಂಡಾಗ) ಸಂಸಾರಮೂಲ(ಹುಟ್ಟು-ಸಾವುಗಳ ಚಕ್ರ, ಸಂಸಾರದ ಬೀಜವನ್ನೆ ಹುರಿಯುವನು.
ಹರಿಯಬಲ್ಲನು ಕಾಣೋ ಹದನವರಿತು ಇನ್ನು = ತಿರುಗಿ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಬರದಂತೆ ಕರುಣಿಸುವನು, ಹರಿಯೊಬ್ಬನೆ ಮುಕ್ತಿ ಕೊಡುವವನು ಎಂದರ್ಥ.
ಇಲ್ಲಿ ಹದನವರಿತು ಎಂದರೆ, ಅವರವರ ಯೋಗ್ಯತೆಗನುಸಾರವಾಗಿ ಸಂಸಾರಬಂಧವನ್ನು ಕಳಚುವನು ಎಂದರ್ಥ.

ಹರಿಯನ್ನೆ ಕಾಣದೆ ಸಂಸಾರಾಂಬುಧಿ । ಹರಿಯೊಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಹರಿದಾಡುತಿಪ್ಪರ = ಈ ರೀತಿಯಾಗಿರುವಾಗ, ಜೀವನು ಇದನ್ನರಿಯದೆ ಕೇವಲ ಇಂದ್ರಿಯ ಭೋಗಗಳಿಗೆ ಶರಣಾಗಿ, ಸಕಲ ಸಾಧನಗಳಿದ್ದು ಸಹ ಹರಿಯ ಭಜನೆ/ಸ್ಮರಣೆಯ ಉಪಯೋಗ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ(ಹರಿಯೊಳಗೆ ಬಿದ್ದು)
ಹರಿದಾಡುತಿಪ್ಪರ(ಹೊಯ್ದಾಡುತಿಪ್ಪರ),
ಅಥವಾ ಸಂಶಯ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಹರಿ ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಭಾವಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಹರಿದಾಡುತಿದ್ದರೆ,
ಅಥವಾ ತಪ್ಪನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಶರಣಾಗತಿಗೆ ಹರಿದಾಡುತಿದ್ದರೆ ಆಗ ಪರಮಾತ್ಮನು-

ಹರಿಯು ನೋಡವರ ಕಂಡು ಸಾಧನಮಾರ್ಗ । ಹರಿಯ ತೋರಿ ತನ್ನರಿವಂತೆ ಮಾಳ್ಪನು = ಈ ರೀತಿಯಾಗಿಪ್ಪರ ಕಂಡು ಅವರವರ ಸಾಧನೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ(ಸಾತ್ವಿಕ, ರಾಜಸ ಹಾಗೂ ತಾಮಸ ಜೀವಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ, ಹರಿಯ(ಬುದ್ಧಿಯ) ತೋರಿ(ಒದಗಿಸಿ) ತನ್ನ+ಅರಿವ=ತನ್ನರಿವಂತೆ ಮಾಳ್ಪನು.
ಅವರವರ ಯೋಗ್ಯತ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ತನ್ನ ಮಹಿಮೆಯ ಅರಿಯುವಂತೆ ಮಾಳ್ಪನು. ತಾಮಸರಿಗೆ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ದ್ವೇಷವನ್ನೆ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿ ಅವರಿಗೆ ಸ್ವಸ್ಥಾನವಾದ ನಿರಯವನ್ನು ದೊರಕಿಸುವನು, ಸಾತ್ವರಿಗೆ ತನ್ನ ಅನಂತ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಗಳ ಮಹಿಮೆಯ ತೋರಿ ತನ್ನ ಸ್ಥಾನದೊಳಗೆ ಇಟ್ಟು ಕರುಣಿಸುವನು ಎಂದರ್ಥ.

ಹರಿಯವತಾರ ಗೋಪಾಲವಿಠಲನು । ಹರಿಯೇ ಹೇ ದೊರೆಯೇ ನಾನೆಂದು ಮರೆಯೆ =
ಹರಿಯವತಾರ(ನರಸಿಂಹರೂಪಿ ಹರಿ ಎಂತಲೂ ಅಥವಾ ಅನಂತಾವತಾರಿ ಅಂತಲೂ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಹುದು) ಪ್ರಸ್ತುತ ದುರಿತಗಳನ್ನು ಹರಿಯಬೇಕು ಎಂಬ ಆಶಯ ದಾಸರಿಗಿದ್ದುದರಿಂದ ನರಸಿಂಹರೂಪಿ ಹರಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಬೇಕು.
ಅಂತಹ ಗೋಪಾಲವಿಠಲನು ಹರಿಯೇ – ಸರ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರನಾದ ವಿಭು, ಹೇ ದೊರೆಯೆ –= ಸಕಲರ ಸ್ವಾಮಿ ನಾನು ನಿನ್ನ ದಾಸ ಹೀಗಾಗಿ ನಾನೆಂದು ಮರೆಯೆ = ಇಂಥ ಮಹಿಮೋಪೇತನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಮರೆಯದಂತೆ ನನ್ನನ್ನು ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಇರುವಂತೆ ಕರುಣಿಸೊ ಹರಿಯೆ, ಎಂದು ದಾಸರು ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವರು.

ಈ ರೀತಿಯ ಅನುಸಂಧಾನವನ್ನು ನಾವು ಸ್ತೋತ್ರಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ನೆನೆದರೆ ಶ್ರೀಹರಿಯು, ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನ ಮೂಲಕ ಸರಿಯಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ, ದುರಿತಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟು, ಸಾಧನಾ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ನಮ್ಮ ಯೋಗ್ಯತೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ತೋರಿಸಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಪಾಡುವನು ಎಂದು ಮುಖ್ಯ ತಾತ್ಪರ್ಯ.

ಶ್ರೀಮಧ್ವೇಶಾರ್ಪಣಮಸ್ತು

__________________________________ S K PATIL____

हरे श्रीनिवास,

श्रीगोपालदासर ओंदु उगाभोगवन्नु अवलोकिसोण :

हरियबेकु हरियनु ऐदुवदक्के
हरियबेकु बहुजन्मदघगळेल्ल
हरियबेकज्ञान श्रुतिगे सम्मतवागि
हरियबेकु मन हरियल्ले आवाग
हरियन्ने नेनेदवर संसारमूल
हरियबल्लनु काणो हदनवरितु इन्नु
हरियन्ने काणदे संसारांबुधि
हरियोळगे बिद्दु हरिदाडुतिप्पर
हरियु नोडवर कंडु साधनमार्ग
हरिय तोरि तन्नरिवंते माळ्पनु
हरियवतार गोपालविठलनु
हरिये हे दोरेये नानेंदु मरेये.

अर्थ: प्रतियोब्ब साधक जीवनु संसारदल्लि तन्न कर्तव्यवन्नु माडुव हंबलदिंद मुंदुवरेदाग, श्रीहरिय करुणवु हेगे अरियबेकु एंबुदन्नु विशिष्टरीतियल्लि इल्लि हेळल्पटिदे. यद्यपि तेन विना तृणमपि चलति...एंबुदु प्रसिद्ध, आदरू अदर विस्तारद हरवु तिळियुवदु प्रतियोब्ब जीविय नित्य अनुष्ठान हागू आचरणेय मूलक एंबुदु नावु अरियबेकु. हेगेंदरे, अनुष्ठानवु सद्विचारवन्नु बेळेसुत्तदे हागेये सद्विचार विशेष ज्ञानक्के हादियागिदे, ज्ञानद हादियिंद श्रीहरिय करुणेय अनुग्रह–इदरिंद मुक्तियोग्यद अर्हते बरुवुदु.

प्रस्तुत पद्यवन्नु नोडोण:

हरियबेकु हरियनु ऐदुवदक्के = ऐदुवदक्के एंदरे होंदुवदक्के,-- हरियन्नु होंदबेकु एंदरे मोदलु हरिय बगेगे तिळिदुकोळ्ळबेकु, हागे तिळिदुकोळ्ळबेकेंदरे मनवन्नु हरियकडेये हरियलु(हरिय कडेगे) प्रयत्निसबेकु. मनस्सु सुलभवागि हरियत्त निल्लुवदिल्ल अदक्के इंद्रियगळ प्रयत्नवू बेकु, अदक्कागिये "हरि स्मरणे माडो निरंतर.." एंदु दासरु आदेशिसिरुवरु.

हरियबेकु बहुजन्मदघगळेल्ल = अघगळ = पापगळन्नु, अनेक जन्मगळल्लि संपादिसिद पापगळु हरियबेकु(निश्येषवागि तोलगबेकु) आगले मुक्तियोग्यनेनिसुवनु. परमात्मनन्नु निर्दोषानंद पूर्णवेंदु(सत्, चित् आनंद) उपासने माडिदरे नम्म योग्यतेगे तक्कंते नम्मन्नू सह पापरहितनन्नागि माडुवनु.

हरियबेकज्ञान श्रुतिगे सम्मतवागि = सरियाद ज्ञान बंदितेंदरे अदर इन्नोंदु मुख अज्ञान निवृत्ति. हीगागि दासरेन्नुत्तारे नम्म ज्ञानवु श्रुतिगे सम्मतवागिरबेकु. ई ओंदु सालिनल्लि एल्ल मतद चिंतन–मंथन नडेदुहोगुत्तदे. हेगेंदरे, नम्म ज्ञान श्रुतिगे सम्मतवागि इरबेकु, इदु केवल आचार्य मध्वशास्त्रदल्लि मात्र लभ्य. आचार्य मध्वर शास्त्रद ज्ञान गळिसबेकेंदरे गुरुगळनुग्रहदिंद अरितुकोळ्ळबेकु. अदक्के इतर मतगळ विमर्शेयू कूड अगत्य. ऐकेंदरे यावुदु सरि एंदु निश्चयवागबेकेंदरे, यावुदु तप्पु एंब सरियाद तिळुवळिके इरलेबेकु. अदक्कागिये हरियबेकु(निवृत्तियागबेकु) अज्ञान एंदु हेळिरुवरु.

हरियबेकु मन हरियल्ले आवाग = अज्ञान नाशवादाग मनस्सु प्रशांतवागि हरिय बगगे सरियाद महात्म्याज्ञान हुट्टुवदु. आग नम्म मनस्सु हरियल्लि(श्रीहरियल्ले) हरियुवदु(हरिय गुण समुद्रदल्लि विहरिसुवदु).

हरियन्ने नेनेदवर संसारमूल = हरियन्ने(हरि सर्वोत्तमवन्ने) नंबि नेनेदरे(मनस्सु अल्लिये रतिगोंडाग) संसारमूल(हु ु ॅ–सावुगळ चक्र, संसारद बीजवन्ने हुरियुवनु.
हरियबल्लनु काणों हदनवरितु इन्नु = तिरुगि संसारक्के बरदंते करुणिसुवनु, हरियोब्बने मुक्ति कोडुववनु एंदर्थ. इल्लि हदनवरितु एंदरे, अवरवर योग्यतेगनुसारवागि संसारबंधवन्नु कळचुवनु एंदर्थ.

हरियन्ने काणदे संसारांबुधि । हरियोळगे बिद्दु हरिदाडुतिप्पर = ई रीतियागिरुवाग, जीवनु इदन्नरियदे केवल इंद्रिय भोगगळिगे शरणागि, सकल साधनगळिद्दु सह हरिय भजने/स्मरणेय उपयोग पडेदुकोळ्ळदिद्दरे(हरियोळगे बिद्दु) हरिदाडुतिप्पर(होय्दाडुतिप्पर), अथवा संशय ज्ञानदिंद हरि सर्वोत्तम भावक्के विरुद्धवागि हरिदाडुतिद्दरे, अथवा तप्पन्नु तिळिदुकोंडु शरणागतिगे हरिदाडुतिद्दरे आग परमात्मनु–

हरियु नोडवर कंडु साधनमार्ग । हरिय तोरि तन्नरिवंते माळ्पनु = ई रीतियागिप्पर कंडु अवरवर साधनेगे अनुगुणवागि(सात्विक, राजस हागू तामस जीवक्कनुगुणवागि, हरिय(बुद्धिय) तोरि(ओदगिसि) तन्न+अरिव=तन्नरिवंते माळ्पनु. अवरवर योग्यत अनुसारवागि तन्न महिमेय अरियुवंते माळ्पनु. तामसरिगे तन्न मेले द्वेषवन्ने बुद्धियन्नागि बेळेसि अवरिगे स्वस्थानवाद निरयवन्नु दोरकिसुवनु, सात्वरिगे तन्न अनंत कल्याण गुणगळ महिमेय तोरि तन्न स्थानदोळगे इ ु ॅ करुणिसुवनु एंदर्थ.

हरियवतार गोपालविठलनु । हरिये हे दोरेये नानेंदु मरेये = हरियवतार(नरसिंहरूपि हरि एंतलू अथवा अनंतावतारि अंतलू इ ु कोळ्ळबहुदु) प्रस्तुत दुरितगळन्नु हरियबेकु एंब आशय दासरिगिद्दुदरिंद नरसिंहरूपि हरियन्नु इल्लि स्मरिसबेकु. अंतह गोपालविठलनु हरिये – सर्वतंत्र स्वतंत्रनाद विभु, हे दोरेये –= सकलर स्वामि नानु निन्न दास हीगागि नानेंदु मरेये = इंथ महिमोपेतनाद निन्नन्नु नानु मरेयदंते नन्नन्नु एच्चरदिंद इरुवंते करुणिसो हरिये, एंदु दासरु अनुग्रहवन्नु बेडिकोळ्ळुत्तिरुवरु.

ई रीतिय अनुसंधानवन्नु नावु स्तोत्रसाहित्यदल्लि अळवडिसिकोंडु नेनेदरे शीहरियु, मुख्यप्राणन मूलक सरियाद ज्ञानवन्नु अनुग्रहिसि, दुरितगळन्नु सु ु ॅ, साधना मार्गवन्नु नम्म योग्यतेगनुगुणवागि खंडितवागि तोरिसि नम्मन्नु कापाडुवनु एंदु मुख्य तात्पर्य.

श्रीमध्वेशार्पणमस्तु

హరే శ్రీనివాస,

శ్రీగోపాలదాసర ఒందు ఉగాభోగవన్ను అవలోకిసోణ :

హరియబేకు హరియను ఐదువదక్కె
హరియబేకు బహుజన్మదఘగళెల్ల
హరియబేకజ్ఞాన శ్రుతిగె సమ్మతవాగి
హరియబేకు మన హరియల్లె ఆవాగ
హరియన్నె నెనెదవర సంసారమూల
హరియబల్లను కాణో హదనవరితు ఇన్ను
హరియన్నె కాణదె సంసారాంబుధి
హరియొళగె బిద్దు హరిదాడుతిప్పర
హరియు నోడవర కండు సాధనమార్గ
హరియ తోరి తన్నరివంతె మాళ్పను
హరియవతార గోపాలవిఠలను
హరియే హే దొరెయే నానెందు మరెయె.

అర్థ: ప్రతియొబ్బ సాధక జీవను సంసారదల్లి తన్న కర్తవ్యవన్ను మాడువ హంబలదింద ముందువరెదాగ, శ్రీహరియ కరుణవు హేగె అరియబేకు ఎంబుదన్ను విశిష్టరీతియల్లి ఇల్లి హేళల్పట్టిదె. యద్యపి తేన వినా తృణమపి చలతి...ఎంబుదు ప్రసిద్ధ, ఆదరూ అదర విస్తారద హరవు తిళియువదు ప్రతియొబ్బ జీవియ నిత్య అనుష్ఠాన హాగూ ఆచరణెయ మూలక ఎంబుదు నావు అరియబేకు. హేగెందరె, అనుష్ఠానవు సద్విచారవన్ను బెళెసుత్తదె హాగెయె సద్విచార విశేష జ్ఞానక్కె హాదియాగిదె, జ్ఞానద హాదియింద శ్రీహరియ కరుణెయ అనుగ్రహ-ఇదరింద ముక్తియోగ్యద అర్హతె బరువుదు.

ప్రస్తుత పద్యవన్ను నోడోణ:

హరియబేకు హరియను ఐదువదక్కె = ఐదువదక్కె ఎందరె హొందువదక్కె,-- హరియన్ను హొందబేకు ఎందరె మొదలు హరియ బగెగె తిళిదుకొళ్ళబేకు, హాగె తిళిదుకొళ్ళబేకెందరె మనవన్ను హరియకడెయె హరియలు(హరియ కడెగె) ప్రయత్నిసబేకు. మనస్సు సులభవాగి హరియత్త నిల్లువదిల్ల అదక్కె ఇంద్రియగళ ప్రయత్నవూ బేకు, అదక్కాగియె "హరి స్మరణె మాడో నిరంతర.." ఎందు దాసరు ఆదేశిసిరువరు.

హరియబేకు బహుజన్మదఘుగళెల్ల = అఘుగళ = పాపగళన్ను, అనేక జన్మగళల్లి సంపాదిసిద పాపగళు హరియబేకు(నిశ్శేషవాగి తొలగబేకు) ఆగలె ముక్తియోగ్యనెనిసువను. పరమాత్మనన్ను నిర్దోషానంద పూర్ణనెందు(సత్, చిత్ ఆనంద) ఉపాసనె మాడిదరె నమ్మ యోగ్యతెగె తక్కంతె నమ్మన్నూ సహ పాపరహితనన్నాగి మాడువను.

హరియబేకజ్ఞాన శ్రుతిగె సమ్మతవాగి = సరియాద జ్ఞాన బందితెందరె అదర ఇన్నొందు ముఖ అజ్ఞాన నివృత్తి. హీగాగి దాసరెన్నుత్తారె నమ్మ జ్ఞానవు శ్రుతిగె సమ్మతవాగిరబేకు. ఈ ఒందు సాలినల్లి ఎల్ల మతద చింతన-మంథన నడెదుహోగుత్తదె. హేగెందరె, నమ్మ జ్ఞాన శ్రుతిగె సమ్మతవాగి ఇరబేకు, ఇదు కేవల ఆచార్య మధ్వశాస్త్రదల్లి మాత్ర లభ్య. ఆచార్య మధ్వర శాస్త్రద జ్ఞాన గళిసబేకెందరె గురుగళనుగ్రహదింద అరితుకొళ్ళబేకు. అదక్కె ఇతర మతగళ విమర్శెయూ కూడ అగత్య. ఏకెందరె యావుదు సరి ఎందు నిశ్చయవాగబేకెందరె, యావుదు తప్పు ఎంబ సరియాద తిళువళికె ఇరలేబేకు. అదక్కాగియే హరియబేకు(నివృత్తియాగబేకు) అజ్ఞాన ఎందు హేళిరువరు.

హరియబేకు మన హరియల్లె ఆవాగ = అజ్ఞాన నాశవాదాగ మనస్సు ప్రశాంతవాగి హరియ బగ్గె సరియాద మహాత్మ్యజ్ఞాన హుట్టువదు. ఆగ నమ్మ మనస్సు హరియల్లి(శ్రీహరియల్లె) హరియువదు(హరియ గుణ సముద్రదల్లి విహరిసువదు).

హరియన్నె నెనెదవర సంసారమూల = హరియన్నె(హరి సర్వోత్తమవన్నె) నంబి నెనెదరె(మనస్సు అల్లియె రతిగొండాగ) సంసారమూల(హుట్టు-సావుగళ చక్ర, సంసారద బీజవన్నె హురియువను. హరియబల్లను కాణో హదనవరితు ఇన్ను = తిరుగి సంసారక్కె బరదంతె కరుణిసువను, హరియొబ్బనె ముక్తి కొడువవను ఎందర్థ. ఇల్లి హదనవరితు ఎందరె, అవరవర యోగ్యతెగనుసారవాగి సంసారబంధవన్ను కళచువను ఎందర్థ.

హరియన్నె కాణదె సంసారాంబుధి । హరియొళగె బిద్దు హరిదాడుతిప్పర = ఈ రీతియాగిరువాగ, జీవను ఇదన్నరియదె కేవల ఇంద్రియ భోగగళిగె శరణాగి, సకల సాధనగళిద్దు సహ హరియ భజనె/స్మరణెయ ఉపయోగ పడెదుకొళ్ళదిద్దరె(హరియొళగె బిద్దు) హరిదాడుతిప్పర(హొయ్దాడుతిప్పర), అథవా సంశయ జ్ఞానదింద హరి సర్వోత్తమ భావక్కె విరుద్ధవాగి హరిదాడుతిద్దరె, అథవా తప్పన్ను తిళిదుకొండు శరణాగతిగె హరిదాడుతిద్దరె ఆగ పరమాత్మను-

హరియు నోడవర కండు సాధనమార్గ । హరియ తోరి తన్నరివంతె మాళ్పను = ఈ రీతియాగిప్పర కండు అవరవర సాధనెగె అనుగుణవాగి(సాత్విక, రాజస హాగూ తామస జీవక్కనుగుణవాగి, హరియ(బుద్ధియ) తోరి(ఒదగిసి) తన్న+అరివ=తన్నరివంతె మాళ్పను. అవరవర యోగ్యత అనుసారవాగి తన్న మహిమెయ అరియువంతె మాళ్పను. తామసరిగె తన్న మేలె ద్వేషవన్నె బుద్ధియన్నాగి బెళెసి అవరిగె స్వస్థానవాద నిరయవన్ను దొరకిసువను, సాత్వరిగె తన్న అనంత కల్యాణ గుణగళ మహిమెయ తోరి తన్న స్థానదొళగె ఇట్టు కరుణిసువను ఎందర్థ.

హరియవతార గోపాలవిఠలను । హరియే హే దొరెయే నానెందు మరెయె =
హరియవతార(నరసింహరూపి హరి ఎంతలూ అథవా అనంతావతారి అంతలూ ఇట్టుకొళ్ళబహుదు) ప్రస్తుత దురితగళన్ను హరియబేకు ఎంబ ఆశయ దాసరిగిద్దుదరింద నరసింహరూపి హరియన్ను ఇల్లి స్మరిసబేకు. అంతహ గోపాలవిఠలను హరియే – సర్వతంత్ర స్వతంత్రనాద విభు, హే దొరెయె –= సకలర స్వామి నాను నిన్న దాస హీగాగి నానెందు మరెయె = ఇంథ మహిమోపేతనాద నిన్నన్ను నాను మరెయదంతె నన్నన్ను ఎచ్చరదింద ఇరువంతె కరుణిసొ హరియె, ఎందు దాసరు అనుగ్రహవన్ను బేడికొళ్ళుత్తిరువరు.

ఈ రీతియ అనుసంధానవన్ను నావు స్తోత్రసాహిత్యదల్లి అళవడిసికొండు సెసెదరె శీహరియు, ముఖ్యప్రాణన మూలక సరియాద జ్ఞానవన్ను అనుగ్రహిసి, దురితగళన్ను సుట్టు, సాధనా మార్గవన్ను నమ్మ యోగ్యతెగనుగుణవాగి ఖండితవాగి తోరిసి నమ్మన్ను కాపాడువను ఎందు ముఖ్య తాత్పర్య.

శ్రీమధ్వేశార్పణమస్తు

____ S K PATIL____

www.vijayadasaru.net